

ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТРАНСПОРТУ

**Кафедра „Економіка, організація та управління
підприємством”**

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

**до практичних занять і завдання
для самостійної роботи з дисципліни**

“ЕКОНОМІКА, ОРГАНІЗАЦІЯ НЕВИРОБНИЧОЇ СФЕРИ”

Харків - 2010

Методичні вказівки розглянуто та рекомендовано до

друку на засіданні кафедри “Економіка, організація і управління підприємством” 20 лютого 2009 р., протокол № 8.

Рекомендуються для студентів V курсу спеціальності “Економіка підприємства” освітньо-кваліфікаційного рівня “фахівець”, “магістр” всіх форм навчання.

Укладач

доц. Т.Г. Сухорукова

Рецензент

доц. В.В. Компанієць

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять і завдання для самостійної роботи
з дисципліни
“ЕКОНОМІКА, ОРГАНІЗАЦІЯ НЕВИРОБНИЧОЇ СФЕРИ”

Відповідальний за випуск Сухорукова Т.Г.

Редактор Еткало О.О.

Підписано до друку 16.03.09 р.
Формат паперу 60x84 1/16 . Папір писальний.
Умовн.-друк.арк. 2,0. Обл.-вид.арк. 2,25.
Замовлення № Тираж 100. Ціна

Видавництво УкрДАЗТу, свідоцтво ДК 2874 від 12.06.2007 р.
Друкарня УкрДАЗТу,

61050, Харків - 50, пл. Фейєрбаха, 7

Зміст

Вступ.....	4
Тема 1 Класифікація організацій невиробничої сфери	6
Тема 2 Державне регулювання установ невиробничої сфери	9
Тема 3 Економіка та організація установ державного управління	13
Тема 4 Економіка та організація установ освіти	16
Тема 5 Економіка та організація установ охорони здоров'я.....	19
Тема 6 Економіка та організація установ туризму і культури	24
Тема 7 Економіка та організація ЖКХ і побутового обслуговування.....	26
Теми рефератів.....	29
Контрольні питання для самоперевірки.....	30
Список літератури.....	33

ВСТУП

Предмет дисципліни: економічні методи управління та регулювання паспортною діяльністю установ невиробничої сфери.

Мета дисципліни „Економіка і організація невиробничої сфери” – формування системи знань з управління підприємствами, організаціями та установами невиробничої сфери.

Вивчивши курс студент повинен:

- знати класифікацію, структуру, основні завдання установ невиробничої сфери, показники господарської діяльності установ, методи регулювання діяльності цих установ;

- вміти на практиці розрахувати показники обсягу та якості роботи установ невиробничої сфери, обґрунтувати потребу установи в основних засобах та обігових коштах, кількість штату та його якісний склад, скласти кошторис витрат установи, розрахувати показники фінансової діяльності.

Практичні заняття є окремим модулем і оцінюються за стобальною шкалою оцінювання.

Мета практичних занять: отримати практичні навички організації, планування, контролю та аналізу діяльності установ невиробничої сфери.

Структура залікового кредиту

Складові залікового кредиту	Кількість годин		
	Аудиторна робота		Самостійна та індивідуальна робота
	Лекції	Практичні заняття	
Модуль 1 Загальна характеристика невиробничої сфери та її елементи			
Змістові модулі 1-4	6	6	15
Модуль 2 Розроблення заходів з поліпшення господарської та фінансової діяльності установ невиробничої сфери			
Змістові модулі 5-8	6	6	15
Всього годин	12	12	30

Теми практичних занять

- 1 Класифікація організацій невиробничої сфери – 1 год.
- 2 Державне регулювання установ НВС – 1 год.
- 3 Економіка та організація установ державного управління – 2 год.
- 4 Економіка та організація установ освіти – 2 год.
- 5 Економіка та організація установ охорони здоров'я – 2 год.
- 6 Економіка та організація установ туризму і культури – 2 год.
- 7 Економіка та організація ЖКГ. Економіка та організація побутового обслуговування – 2 год.

Завдання для самостійної та індивідуальної роботи

- 1 Самостійне вивчення окремих питань курсу.
- 2 Виконання домашніх завдань.
- 3 Підготовка рефератів.
- 4 Підготовка доповідей на СНК.

Тема 1 Класифікація організацій невиробничої сфери

Завдання 1.1 Провести класифікацію підприємств, організацій та установ за ознаками невиробничої сфери (вихідні дані видає викладач).

Завдання 1.2 Оцінити, який варіант з двох запропонованих варіантів будівництва театру більш економічний (таблиця 1.1).

Таблиця 1.1 – Витрати на будівництво театру

У мільйонах гривень

Показник	Варіант					
	*	1	2	3	4	5
Матеріали	25,1	22,5	18,3	25,3	31,2	49,3
Сировина	18,3	11,0	9,2	12,9	15,6	25,6
Комплектуючі	12,8	9,2	11,3	10,8	17,8	26,1
Зарплата	105,0	88,3	65,4	88,4	101,5	161,2
ЗГВ	29,3	15,8	9,7	28,5	21,6	89,1
Число посадочних місць	2000	1600	1400	1800	2400	4800

Продовження таблиці 1.1

Показник	Варіант				
	6	7	8	9	0
Матеріали	45,8	21,8	18,9	13,8	25,6
Сировина	28,3	13,1	21,9	21,5	13,2
Комплектуючі	25,9	8,6	32,1	12,9	24,8
Зарплата	156,2	99,5	67,8	103,7	89,6
ЗГВ	91,2	14,7	21,4	45,2	27,5
Число посадочних місць	5000	2200	2100	2200	2300
* позначений варіант для порівняння					

Завдання 1.3 Використовуючи дані завдання 1.2 розрахувати структуру витрат будівництва театру та оцінити її зміну.

Завдання 1.4 Скласти рейтинг основних видів міського транспорту за якістю послуг (споживацьких запитів):

- 1) вартість однієї поїздки;
- 2) відстань до найближчої зупинки;
- 3) інтервал руху;
- 4) час поїздки (тільки рух);
- 5) залежність від часу доби (обмеженість протягом доби);
- 6) комфортність поїздки;
- 7) фізична і нервова переносимість;
- 8) особиста безпека.

Завдання 1.5 Визначити, в якому місяці організація перевищила мінімальну заборгованість по заробітній платі. У розрахунку прийняти три варіанти: свій, попередній і наступний (таблиці 1.2, 1.3).

Таблиця 1.2 – Середньомісячна зарплата категорій персоналу

Категорія персоналу	Зарплата, грн
1 Керівники	1650
2 Фахівці	830
3 Службовці	710
4 Обслуговуючий персонал	500
5 Робітники	680

Таблиця 1.3 – Заборгованість по заробітній платі

У тисячах гривень

Показник	Варіант					
	1	2	3	4	5	6
1 Чисельність, люд:						
а) керівники	22	22	22	20	21	21
б) фахівці	95	95	98	100	98	98
в) службовці	112	110	110	115	115	112
г) ОП	65	65	61	62	62	60
д) робітники	2680	2680	2680	2674	2674	2670
2 Заборгованість по зарплаті	1025,0	1331,0	2050,0	1123,5	2051,3	1995,8

Продовження таблиці 1.3

Показник	Варіант				
	7	8	9	10	11
1 Чисельність, люд:					
а) керівники	20	22	20	18	18
б) фахівці	99	100	100	98	99
в) службовці	110	108	109	110	108
г) ОП	64	64	63	63	60
д) робітники	2670	2710	2710	2735	2735
2 Заборгованість по зарплаті	1870,0	2071,25	2060,8	2081,95	2005,8

Завдання 1.6 Визначити доцільність приймання нових студентів вузу, якщо збільшення контингенту студентів на 70 % веде до зниження витрат на 30 % (таблиця 1.4).

Таблиця 1.4 – Відомості про контингент студентів

Показник	Варіант									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0
Існуючий контингент студентів, люд	1350	870	930	880	1450	1100	900	840	950	1200
Додаткова потреба суспільства у фахівцях	950	500	700	750	950	900	600	800	700	200

Тема 2 Державне регулювання установ невикробничої сфери

Завдання 2.1 Яка установа заощадила кошти, виділені на її фінансування (таблиця 2.1)?

Таблиця 2.1 – Фактичні витрати установи

У тисячах гривень

Показник	Варіант									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0
1 Затверджено за кошторисом	458,6	751,2	930,5	637,4	650,5	438,0	685,5	530,4	850,6	740,8
2 Фактичні витрати	425,8	695,4	945,8	715,2	648,3	425,9	648,4	418,9	864,1	794,5

Завдання 2.2 Скласти довідку про витрачання коштів організації невикробничої сфери (таблиця 2.2).

Завдання 2.3 Визначити фактичні витрати організації за статтею витрат «Оплата праці» і відхилення фактичних витрат від касових витрат (таблиця 2.3).

Таблиця 2.3 – Фактичні витрати установи

В умовних одиницях

Показник	Варіант									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0
1 Нараховано зарплату	965,4	693,9	985,4	575,8	816,4	1054,8	735,2	918,5	1021,5	841,5
2 Нарахування на зарплату	362,1	263,7	374,4	215,9	306,9	396,2	275,7	344,6	385,2	315,8
3 Утримано із зарплати	173,8	152,7	236,5	78,4	112,5	138,9	95,8	126,4	142,6	119,2
4 Отримано в банку для видачі зарплати	780,6	570,3	795,8	486,5	709,1	906,5	658,9	809,2	884,0	781,6
5 Повернена на рахунок зарплата, що не виплачена	15,4	25,1	4,5	2,7	5,8	1,2	9,3	4,7	2,9	1,5
6 Перераховано соціальним	535,9	402,5	681,3	286,4	215,6	350,2	351,6	491,3	518,4	426,8

кредиторам										
------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Завдання 2.4 Встановити місячні оклади членів окружної виборчої комісії. В тому випадку, якщо середньомісячна ставка перевищує встановлений розмір, виплачується зарплата, розрахована на основі довідки з місця роботи.

Місячна заробітна плата членів окружних виборчих комісій: голова комісії (П) – 900 грн; заступник голови (ЗП) – 856 грн; секретар комісії (СК) – 750 грн; член комісії (ЧК) – 600 грн.

При розрахунку середньомісячної зарплати береться три місяці, починаючи зі свого варіанта (таблиця 2.4).

Таблиця 2.4 – Середньомісячна заробітна плата

Поса- да	Варіант											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
П	916	964	844	868	814	1090	844	736	1054	970	1006	946
ЗП	632	656	644	704	722	812	848	866	884	836	848	890
СК	760	720	752	766	834	788	814	780	776	748	714	734
ЧК-1	650	662	632	656	620	668	596	686	650	602	572	590
ЧК-2	596	612	622	644	630	676	650	684	664	716	672	694
ЧК-3	616	568	628	580	544	538	556	508	514	532	562	628

Завдання 2.5 Визначити величину касових витрат установи (таблиця 2.5).

Таблиця 2.5 – Витрати установи

Показник	Варіант										
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0	
1 Залишок коштів на рахунку в банку на 1-е число місяця	750	502	245	903	412	725	315	608	232	809	
2 Надійшло фінансування	5620	9800	7400	5860	2650	8640	9570	4500	4970	5730	
3 Залишок коштів на рахунку в банку на 1-е число	358	316	953	153	48	943	861	19	563	154	

наступного місяця										
----------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Завдання 2.6 Використовуючи дані про особисті доходи і витрати скласти фінансовий звіт. Максимальне число позицій надходження коштів 10, витрачання коштів 15.

Фінансовий звіт про поточний рух коштів на рахунку організації

1 Надходження коштів на рахунок організації

Дата надходження коштів на рахунок	Номер документа	Дата документа	Джерело надходження коштів	Сума, грн
			Всього надійшло	

2 Списання коштів з рахунку організації

Дата списання коштів	Кому виплатили кошти	Сума, грн	Документ, підтверджуючий витрачання коштів
	Всього списано коштів		

Залишок коштів на рахунку за станом на _____ 20__р.
_____ грн.

Розпорядник коштів _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

Завдання 2.7 За платіжними відомостями визначити суми:

- розрахунків із соціальними фондами;
- коштів, які були отримані для виплат заробітної плати.

Тема 3 Економіка та організація установ державного управління

Завдання 3.1 Розрахувати ланцюгові темпи зростання обсягів суспільних робіт (таблиця 3.1). У розрахунку врахувати п'ять варіантів. Вибрати рік з максимальним темпом приросту.

Таблиця 3.1 – Обсяг суспільних робіт

		У тисячах гривень						
Варіант		1	2	3	4	5	6	7
Обсяг суспільних робіт, тис. грн		105,8	124,3	131,8	145,6	147,3	149,2	156,8
Варіант		8	9	10	11	12	13	14
Обсяг суспільних робіт, тис. грн		161,3	169,2	170,8	175,9	184,1	190,5	199,2

Завдання 3.2 Скласти кошторис витрат нотаріальної контори на поточний рік. Визначити необхідну суму дофінансування (таблиці 3.2 - 3.4).

Таблиця 3.2 – Дата реєстрації нотаріальної контори

Варіант	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0
Дата реєстрації	17.01	14.07	24.02	5.01	7.05	12.02	25.03	10.04	20.06	4.03

Таблиця 3.3 – Середні місячні норми витрат нотаріальної контори

Стаття витрат	Сума, грн
1 Фонд оплати праці. Нарахування на фонд оплати праці	3105
2 Автотранспортні послуги	500
3 Послуги зв'язку	165
4 Придбання малоцінних предметів, канцелярських товарів, інвентарю	220
5 Оренда й утримання приміщень	250
Разом	4240

Таблиця 3.4 – Фактичне фінансування нотаріальної контори

Стат- тя	Варіант									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0
1	34200	15200	29840	35220	23910	31810	25360	25090	18080	20150
2	2000	2390	4010	5740	2840	4980	4020	2030	2050	3860
3	1500	730	1230	1530	960	1500	1400	1270	830	845
4	2300	1150	1980	2500	1500	2150	1970	960	970	974
5	2500	1240	2400	2870	1220	2030	2000	730	650	800

Завдання 3.3 Визначити чисельність працівників державного архіву. Річний фонд робочого часу 2028 год (таблиця 3.5).

Таблиця 3.5 – Відомості про роботу державного архіву
У тисячах аркушів

Показник	ПТ	Варіант									
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	0
Приймання документів	0,5	45	38	65	52	29	42	61	36	27	53
Видавання довідок	0,8	126	92	180	174	84	118	175	103	91	168
Поточне зберігання	0,3	900	650	942	1230	560	860	980	740	624	1010
Здавання документів на утилізацію	0,4	51	42	59	56	32	50	58	42	35	50
ПТ – питома трудомісткість, люд. год											

Завдання 3.4 Розрахувати місячні витрати матеріалу у вартісному вираженні, якщо ціна за одиницю матеріалу складає 12,6 грн (таблиця 3.6).

Таблиця 3.6 – Відомості про залишки матеріалу на складі

Показник	Варіант									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0
1 Залишок на 1-е число місяця	6	14	2	9	3	17	4	15	8	12
2 Оприбутковано на складі	25	37	34	43	28	40	45	31	42	35
3 Залишок на кінець місяця	10	15	6	20	8	4	12	18	9	21

Завдання 3.5 Обрати оптимальний варіант постачання організації будівельним матеріалом (таблиця 3.7).

Таблиця 3.7 – Характеристика взаємозамінних матеріалів

Показник	Варіант					
	А	Б	В	Г	Д	Е
1 Кількість матеріалу, яка необхідна для ремонту, кг	85	73	58	152	145	160
2 Ціна 1кг матеріалу, грн	248	269	352	755	964	770
3 Відстань до постачальника, км	250	160	195	240	206	225
4 Тариф за 10 ткм, грн	15,6	19,8	18,3	18,6	15,5	16,0
5 Витрати на складування та охорону 1 т матеріалу, грн	1,53	1,84	2,09	2,5	2,9	3,5

Завдання 3.6 Визначити середньорічну вартість основних фондів прокуратури. При розрахунку обрати 5 варіантів (номер мобільного телефону). Ці цифри відповідатимуть місяцю (стовпцям таблиці 3.8). Цифри не повинні повторюватися.

Таблиця 3.8 – Вартість основних фондів прокуратури на 1-е число місяця

Показник	Варіант									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0
Вартість основних фондів, тис. грн	2563	2572	2618	2645	2619	2594	2632	2681	2659	2647

Завдання 3.7 Зробити факторний аналіз витрат полку на утримання солдат термінової служби.

Таблиця 3.9 – Відомості про чисельність контингенту

Показник	Варіант											
	*	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0	
1 Чисельність солдат термінової служби	857	863	850	865	848	871	851	869	846	884	853	
2 Вартісне забезпечення 1 солдата, грн	81	243	247	245	249	250	243	248	246	249	243	

Тема 4 Економіка та організація установ освіти

Завдання 4.1 Визначити потребу дитячого садка в білизні і постільних речах (таблиця 4.1).

Таблиця 4.1 – Норма витрат білизни і постільних речей

Група	Норма на одну дитину, грн	Чисельність на перше число місяця											
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
1 Ясельна	550	120	124	130	132	129	126	128	130	135	138	133	132
2 Старша	390	92	96	94	95	98	100	102	105	101	104	106	108
3 Випускна	2120	84	80	72	76	71	68	65	66	69	72	68	74

Вибір варіанта (місяці)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1,4,8	1,2,6	1,4,9	1,6,10	1,2,7	1,3,8	1,6,10	1,4,11	1,5,10	1,3,9

Завдання 4.2 Розрахувати абсолютне відхилення від плану і відсоток виконання плану за показниками кожної з трьох шкіл і по трьох школах в цілому (таблиця 4.2).

Таблиця 4.2 – Відомості про роботу шкіл

Показник	Варіант												
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Кількість класів:													
I – IV													
план	9	9	8	9	8	9	9	9	8	9	9	7	
звіт	9	10	9	9	9	8	9	9	9	10	8	9	
V – IX													
план	15	15	18	20	15	19	16	15	20	18	15	19	
звіт	15	16	20	18	15	18	18	19	18	18	19	17	
X – XII													
план	8	6	7	7	6	8	8	7	6	8	6	7	
звіт	8	7	6	8	8	7	6	8	8	8	7	8	

Продовження таблиці 4.2

Показник	Варіант											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Число учнів в класах I – IV												
план	290	300	280	280	290	310	300	280	290	300	290	260
звіт	300	320	290	270	300	300	280	290	300	280	310	280
V – IX												
план	480	495	575	480	500	520	520	490	540	500	480	460
звіт	490	510	580	460	520	510	540	510	530	520	460	485
X – XII												
план	160	185	170	175	160	180	185	170	175	160	180	170
звіт	165	190	172	170	175	184	180	174	170	168	180	175

Завдання 4.3 Використовуючи дані завдання 4.1, розрахувати середню наповнюваність класів за планом і звітом. Визначити виконання плану за середньою наповнюваністю класів.

Завдання 4.4 Розрахувати число штатних одиниць обслуговуючого персоналу підрозділів інституту (таблиця 4.3).

Таблиця 4.3 – Число штатних одиниць

Категорія працівника	В особах										
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0	
На повній ставці	5	20	45	15	64	18	38	8	14	22	
На 0,5 ставки	2	18	64	120	80	26	54	12	28	24	
На 0,2 ставки	5	16	38	42	36	8	12	18	16	6	

Завдання 4.5 Розрахувати заробітну плату вчителя середньої школи, якщо годинна тарифна ставка складає 5,5 грн (таблиця 4.4).

Таблиця 4.4 - Відомості про роботу вчителя школи

Показник	Варіант									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0
1 Відпрацьовано годин за місяць	160	166	162	168	160	167	165	169	161	164
2 Доплата, відсоток від зарплати по тарифу за:										
звання	x	x	x	10	x	x	12	x	x	8
перевірку зошитів	5	x	4	x	5	x	x	8	x	4
ведення шкільної ділянки	3	x	x	x	x	3	x	x	5	x
ведення навчальної майстерні	x	5	6	x	9	x	4	x	x	x
класне керівництво	10	8	x	8	12	10	x	8	10	x
позакласну роботу	x	4	5	x	x	2	5	x	2	x
підготовку підручників	x	x	x	15	x	x	x	5	x	10

Завдання 4.6 Використовуючи метод коефіцієнтів вибрати вуз, що максимально задовольняє запити споживача (таблиця 4.5).

Таблиця 4.5 – Показники роботи вузу

Варіант	Вартість одного року навчання, тис. грн	Коефіцієнт забезпеченості студентів гуртожитком, %	Книгозабезпеченість, шт/студент	Забезпеченість аудиторіями, м ² /студент	Працевлаштування, відсоток від загального випуску
1	5,6	75	240	1,8	25
2	4,2	84	276	1,5	30
3	5,8	72	310	2,0	28
4	5,2	65	324	1,9	45
5	4,9	72	308	1,5	54
6	5,6	84	290	1,6	60
7	5,8	95	274	2,0	65
8	5,0	90	285	1,6	50
9	4,9	86	270	1,8	48
10	4,7	75	265	1,9	45
11	4,9	89	240	2,1	40
12	5,6	92	290	1,6	35

Тема 5 Економіка та організація установ охорони здоров'я

Завдання 5.1 Розрахувати середню чисельність молодшого обслуговуючого персоналу лікарні за грудень (таблиця 5.1).

Таблиця 5.1 – Чисельність молодшого обслуговуючого персоналу лікарні

Дата	Чисельність персонала за варіантами									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0
1 листопада	125	132	119	145	95	112	69	84	122	137
10 грудня	128	135	122	149	97	116	72	87	119	131
21 грудня	131	130	126	144	102	114	74	85	126	142
1 січня	135	128	126	144	108	115	73	82	131	145

Завдання 5.2 Зробити аналіз зміни кількості лікарських відвідувань, що припадають на одну лікарську посаду (таблиця 5.2).

Таблиця 5.2 – Кількість лікарських відвідувань та лікарських посад

Показник	Варіант									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0
1 Кількість лікарських відвідувань по прийому	110000	88987	107213	101790	136128	129395	119102	98616	120820	133145
2 Кількість лікарських посад в поліклініці	25	23	29	26	32	35	31	24	28	31

Завдання 5.3 Визначити, за якими статтями і в якому обсязі необхідно профінансувати районну поліклініку (таблиці 5.3, 5.4).

Таблиця 5.3 – Затверджено за кошторисом на рік
У тисячах гривень

Стаття витрат	Варіант									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0
1 Заробітна плата	405,6	508,2	480,9	570,6	590,4	540,9	470,3	460,5	530,5	580,4
2 Канцелярські і господарські витрати	104,8	190,5	102,6	115,9	120,8	140,5	130,4	142,6	172,5	189,2
3 Відрядження і службові роз'їзди	2,6	4,5	1,5	3,2	4,9	3,7	5,1	4,8	3,4	5,1
4 Придбання медикаментів і перев'язувальних засобів	65,8	72,3	91,5	89,4	85,6	79,2	75,9	64,5	69,1	70,8
5 Придбання устаткування та інвентарю	40,0	45,2	43,6	49,8	46,7	48,2	41,5	47,3	42,4	49,8
6 Придбання м'якого інвентарю і спецодягу	44,6	46,0	43,1	49,1	45,2	41,8	48,2	42,6	42,9	47,5
Всього	663,4	866,7	763,2	878,0	893,6	854,3	771,4	762,3	860,8	942,8

Таблиця 5.4 – Надійшло фінансування за звітний період
У тисячах гривень

Стаття витрат	Варіант									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0
1 Заробітна плата	329,6	421,5	293,2	318,6	391,5	318,6	321,9	299,2	418,2	422,3
2 Канцелярські і господарські витрати	61,5	118,4	35,2	29,6	44,5	51,3	50,8	43,9	35,6	34,8
3 Відрядження і службові роз'їзди	0,9	1,5	0,8	0,6	0,3	0,4	0,2	2,1	0,1	2,5
4 Придбання медикаментів і перев'язувальних засобів	44,5	35,8	41,6	43,2	37,9	39,5	42,4	32,5	44,7	35,8

Продовження таблиці 5.4

Стаття витрат	Варіант									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0
5 Придбання устаткування і інвентарю	26,9	30,5	25,9	33,8	27,5	31,2	20,4	34,2	28,4	29,5
6 Придбання м'якого інвентарю і спецодягу	38,5	36,4	37,2	40,5	37,6	40,5	38,2	35,4	41,2	40,6
Всього	501,9	644,1	433,9	466,3	539,3	481,5	473,9	447,3	568,2	565,5

Завдання 5.4 Розрахувати заробітну плату лікаря поліклініки, якщо годинна тарифна ставка складає 5,5 грн (таблиця 5.5).

Таблиця 5.5 – Відомості про роботу лікаря

Показник	Варіант									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0
1 Відпрацьовано годин в поліклініці	154	157	150	159	156	161	152	160	155	158
2 Години чергування удома (без виклику)	15	10	25	5	20	15	25	5	20	10
3 Відсоток доплат: за звання	12	15	10	8	15	12	8	15	10	15
особливі умови праці	5	10	7	12	10	5	7	12	5	12
публікації в наукових виданнях	3	5	9	3	7	4	10	4	7	9

Завдання 5.5 Визначити витрати на спеціальне харчування (таблиця 5.6).

Таблиця 5.6 – Відомості про ставки, на яких потрібне спецхарчування

Показник	Варіант									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0
1 Кількість штатних одиниць, які отримують спецхарчування:										
молоко	125	128	132	130	135	126	129	133	131	127
сік	47	50	45	51	48	52	44	55	49	46
2 Норма спецхарчування на 1 робочий день, мл:										
молоко	250	230	300	230	300	250	300	230	300	250
сік	200	150	250	150	200	250	200	150	250	150
3 Кількість робочих днів (на одного працівника)										
	272	275	270	275	270	272	270	275	270	272
Вартість одного літра спецхарчування, грн: молоко – 5,2; сік – 6,3 або діюча на даний момент										

Завдання 5.6 Для вдосконалення охорони здоров'я пропонується два заходи. Кожний захід дозволяє: забезпечити додаткові роки життя, запобігши передчасній смерті; веде до зменшення сукупного часу перебування на інвалідності і скорочення періодів тимчасової непрацездатності, обумовленої захворюванням. На основі експертних оцінок визначена різна вага вказаних результатів заходів, які складають: 0,45 – 0,32 – 0,23 відповідно. Необхідно обрати кращий захід щодо критерію співвідношення витрат із зваженою сумою додаткових років життя людини (таблиця 5.7).

Таблиця 5.7 – Характеристика заходів

Показник	Варіант									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0
1 Додаткові роки життя, люд. рік	650	738	712	525	694	718	682	732	705	680
2 Зменшення перебування на інвалідності, люд. рік	435	320	454	265	458	539	547	615	426	515
3 Зменшення періодів тимчасової непрацездатності, люд. рік	872	596	615	448	512	621	496	820	694	739
4 Витрати на реалізацію заходу, тис. грн	45,8	42,1	21,5	8,8	20,4	24,6	25,3	32,2	26,5	26,1

Завдання 5.7 Визначити норму витрати палива, т, для опалювання приміщень лікарні, якщо питома витрата палива на 1 м³ будівлі в добу при різниці температур усередині будівлі і зовнішнього повітря в 1⁰С складає 0,08 кг. Величина опалювального періоду 215 днів (таблиця 5.8).

Таблиця 5.8 – Фізична характеристика приміщень лікарні

Показник	Варіант									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0
1 Кубатура приміщень, м ³	9840	8760	7590	9150	7810	8130	11240	7930	9450	6990
2 Температу-ра повітря усередині будівлі, °С	+18	+20	+20	+16	+18	+18	+22	+20	+19	+20
3 Середня температура зовнішнього повітря в опалювальний період, °С	-7,5	-9,4	+1,5	-9,8	+2,4	-3,8	-10,1	+2,9	-6,8	-7,2

Завдання 5.8 Відповідно до плану матеріально-технічного постачання поліклінікам району виділяються отрутохімікати (1320 кг). Розподілити отрутохімікати між трьома поліклініками пропорційно їх площі (таблиця 5.9).

Таблиця 5.9 – Загальна площа поліклінік

У квадратних метрах

Варіант	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Площа	2450	2815	2570	2730	2610	2896	2490	2652	3060	2856	2530	2774

Тема 6 Економіка та організація установ туризму і культури

Завдання 6.1 Розрахувати витрати туристичної організації на використання виставкових площ, якщо середня вартість виставкових площ, дол. США/м²: Білорусь – 75; Азербайджан – 25; Молдова – 62; Литва – 110.

Таблиця 6.1 – Загальна величина виставкових площ

У квадратних метрах

Країна	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0
Білорусь	458	826	644	590	902	868	675	464	848	542
Молдова	370	504	458	526	385	579	492	368	542	476
Азербайджан	120	372	235	384	156	345	246	160	316	250
Литва	815	926	630	1022	945	685	860	1044	690	1120

Завдання 6.2 Розрахувати зміну книгозабезпеченості бібліотеки (таблиця 6.2).

Таблиця 6.2. – Книжковий фонд бібліотеки

Показник	Варіант									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0
1 Книжковий фонд, екземпляр: початок року	10820	12980	14988	11312	11578	8150	13930	8186	9484	14246
кінець року	12980	14988	11312	11578	8150	13930	8186	9484	14246	10820

Продовження таблиці 6.2

Показник	Варіант									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0
2 Число читачів, люд:										
початок року	468	722	494	558	532	564	540	624	554	576
кінець року	722	494	558	532	564	540	624	554	576	468

Завдання 6.3 Визначити чисельність шоферів автопарку, обслуговуючих чотири будинки відпочинку. Коефіцієнт використання добового часу рівний 0,75; місячний фонд робочого часу одного шофера складає 169 год (таблиця 6.3).

Таблиця 6.3 – Відомості про роботу автопарку

Показник	Варіант									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0
1 Експлуатується машин, шт.	6	8	12	6	10	8	9	10	12	5
2 Робочих днів в місяці	24	25	26	25	24	26	26	25	24	25

Завдання 6.4 Визначити змінну норму обслуговування для прибирання підлоги в приміщеннях будинку відпочинку (таблиця 6.4). Тривалість зміни 8 год.

Таблиця 6.4 – Норма часу прибирання прибиральника приміщень за зміну

Вид роботи і засіб прибирання	Норма часу обслуговування 1 м ² , хв
1 Підмітання підлоги без попереднього зволоження	0,222
2 Підмітання підлоги з попереднім зволоженням	0,240
3 Вологе підмітання	0,264
4 Миття підлоги із застосуванням мийних засобів	0,679

Тема 7 Економіка та організація ЖКГ і побутового обслуговування

Завдання 7.1 Місто придбало додаткову партію автобусів у кількості 10 шт. Визначити, по яких маршрутах їх направити. Критерій результативності – скорочення часу, затрачуваного пасажирами на очікування на зупинці. Середня швидкість руху автобуса 25 км/год. Кількість автобусів, обслуговуючих маршрут, наведена на схемі (знаменник) (рисунок 7.1).

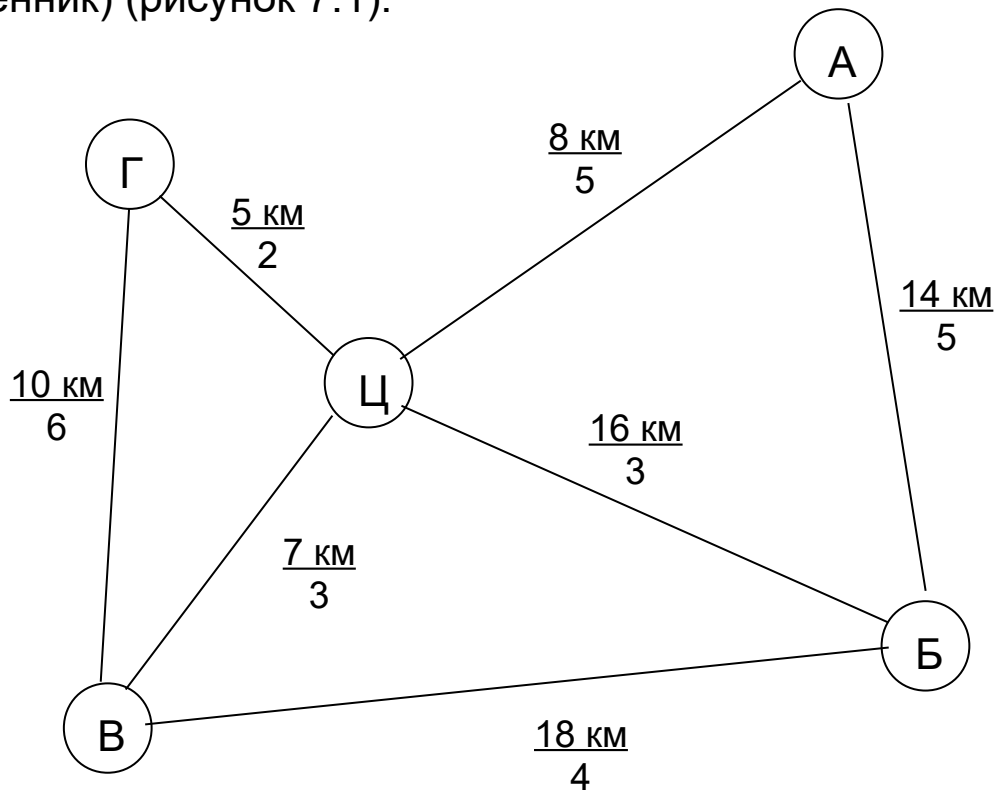

Рисунок 7.1 – Схема маршрутів автобусів

Завдання 7.2 Для виконання манікюру салон повинен мати таке устаткування, інструменти і білизну:

- стіл для манікюру;
- стілець для майстра манікюру;
- стілець для клієнта;
- електричний стерилізатор;
- апарат для чищення нігтів;
- серветки для рук на зміну;
- рушник для особистого користування;
- шафа або тумбочка для чистої білизни, інструментів, засобів;
- відро педальне для брудної білизни;

- напилек для спилювання країв нігтів і шліфування;
- сміттєзбірник;
- ножиці прямі;
- ножиці зігнуті;
- халати;
- ванна для миття рук;
- настільний вентилятор;
- бікси для стерильного матеріалу;
- щіпці великі;
- щіпці малі;
- рухома лампа;
- лупа;
- пінцет плоский;
- пісочний годинник;
- щіточка для нігтів;
- полірувальний прилад;
- шапочки або косинки;
- щітка для прибирання робочого місця.

Згрупувати перераховані засоби по групах:

- меблі та устаткування;
- апарати і спеціальний посуд;
- інструменти;
- білизна.

Завдання 7.3 У розпорядженні майстра манікюру (педикюру) повинні бути косметичні засоби, медикаменти, перев'язувальні матеріали, наведені в таблиці 7.1.

Розрахувати витрати салону краси на вказані засоби. При розрахунку використовувати ціни, діючі в даний час. Розрахувати собівартість обслуговування одного клієнта по манікюру і по педикюру, якщо за місяць салон може обслужити 800 і 500 клієнтів відповідно.

Таблиця 7.1 – Засоби, необхідні для косметичного салону

Засіб	Для манікюру	Для педикюру
-------	--------------	--------------

1 Рідина для знімання лаку	1 флакон	1 флакон
2 Олія оливкова або персикова	1 флакон	1 флакон
3 Набір лаків	1	1
4 Крем для рук	1 тюбик	1 тюбик
5 Крем для ніг	-	1 тюбик
6 Тальк	1 упаковка	1 упаковка
7 Крем для масажу рук	1 тюбик	-
8 Крем для масажу ніг	-	1 тюбик
9 Йод 5%-й	1 флакон	1 флакон
10 Дезинфікуючий розчин Каретникова для інструментів	500 мл	500 мл
11 Синтоміцинова емульсія 10%-а	30 г	30 г
12 Розчин перекису водню 3%-й	30 мл	30 мл
13 Паста і порошок для полірування нігтів	1	1
14 Вата	150 г	200 г
15 Бинт	20 упаковок	2 упаковки
16 Лейкопластир	1 упаковка	1 упаковка
17 Серветки марлеві	1 упаковка	1 упаковка

Завдання 7.4 Визначити відхилення фактичного значення коефіцієнта оборотності руберойду від планового по ЖЕУ району міста (таблиця 7.2).

Таблиця 7.2 – Витрати руберойду

Показник	Варіант									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0
1 Річна витрата руберойду, т	1200	2520	1560	1485	2340	1740	1140	2800	3600	1840
2 Норма запасу, т	100	300	120	135	260	145	95	200	240	73,6
3 Середній залишок руберойду, т	150	420	195	165	195	116	120	250	288	115

Завдання 7.5 Визначити контингент вантажників складу-магазину, якщо виробіток за зміну одного вантажника складає 3200 кг. Робота здійснюється в одну

зміну. На складі обробляється 4 види товарів. Склад працює без вихідних (таблиця 7.3).

Таблиця 7.3 – Дані про роботу складу

Показник	Варіант				
	1	2	3	4	5
Товарообіг за рік, тис. грн	99600	98800	100164	132904	85200
Ціна 1 кг товару, грн	8,3	6,5	10,2	14,8	4,5

Продовження таблиці 7.3

Показник	Варіант				
	6	7	8	9	0
Товарообіг за рік, тис. грн	76980	112400	108360	96500	83460
Ціна 1 кг товару, грн	5,9	26,2	15,4	3,8	5,7

Теми рефератів

- 1 Проблеми корупції у сфері державного управління.
- 2 Розвиток невиробничої сфери в розвинутих країнах.
- 3 Проблеми фінансування бюджетних установ України.
- 4 Рішення кадрового питання в установах і організаціях державного управління.
- 5 Розвиток трудового потенціалу установ освіти (охорони здоров'я, культури, торгівлі і т. д.).
- 6 Показники роботи установ невиробничої сфери України.
- 7 Показники якості роботи установ невиробничої сфери.
- 8 Витрати і собівартість послуг установ невиробничої сфери.
- 9 Фінансова діяльність установ невиробничої сфери.
- 10 Ревізія і контроль в установах освіти (охорони здоров'я, туризму, побутового обслуговування і т.п.).

Контрольні питання для самоперевірки

1 До якої групи установ невиробничої сфери можна віднести УкрДАЗТ?

- а) бюджетна, комерційна, суспільна;
- б) бюджетна, некомерційна, державна;
- в) бюджетна, некомерційна, колективна;
- г) позабюджетна, комерційна, приватна.

2 Якої статті витрат немає в кошторисі витрат установи бюджетної сфери?

- а) оплата праці;
- б) канцелярські і господарські витрати;
- в) амортизація основних фондів;
- г) витрати на відрядження;
- д) інші витрати.

3 Стаж державної служби працівника прокуратури складає 18 років. Посадовий оклад працівника 1500 грн. Доплата за вислугу років складе:

- а) 225 грн;
- б) 300 грн;
- в) 375 грн;
- г) 450 грн.

4 Коефіцієнт завантаження устаткування лікарні визначається шляхом відношення:

- а) фактичного часу роботи устаткування до максимально можливого часу роботи;
- б) максимально можливого часу роботи до фактичного часу;
- в) середньої тривалості робочого тижня до нормативної тривалості (35 год).

5 Який показник ефективності діяльності туристичної фірми відноситься до специфічних (галузевих)?

- а) виробництво продукції на 1 грн витрат;
- б) рентабельність основної діяльності;
- в) відносна економія матеріальних ресурсів;
- г) термін окупності капітальних вкладень;
- д) середня тривалість поїздки.

6 До якої групи установ невиробничої сфери можна віднести зоопарк?

- а) бюджетна, комерційна, суспільна;

- б) бюджетна, некомерційна, державна;
- в) бюджетна, некомерційна, колективна;
- г) позабюджетна, комерційна, приватна.

7 Якщо організація не повністю перерахувала утримані із службовців податки із заробітної плати і нараховані на зарплату платежі, то в обліку:

- а) фактичні витрати перевищать касові;
- б) касові витрати перевищать фактичні.

8 Для яких видів витрат площа приміщень не є базою розрахунку витрат?

- а) освітлення;
- б) водопостачання;
- в) прибирання і поточне утримання;
- г) каналізація.

9 До якої групи основних засобів можна віднести телевізори, придбані лікарнею для відділення стаціонарного лікування?

- а) устаткування;
- б) господарський інвентар;
- в) інструмент;
- г) меблі.

10 Якщо темпи зростання числа гостей перевищують темпи зростання кількості проданих номерів, то коефіцієнт подвійного завантаження:

- а) збільшується;
- б) зменшується;
- в) не змінюється.

11 До якої групи установ невиробничої сфери можна віднести платну стоянку автомобілів?

- а) бюджетна, комерційна, суспільна;
- б) бюджетна, некомерційна, державна;
- в) позабюджетна, некомерційна, колективна;
- г) позабюджетна, комерційна, приватна.

12 Яка характеристика ефективного контролю припускає самоконтроль, взаємозалежність цифрових даних звітних документів?

- а) своєчасність;
- б) простота;

в) економічність.

13 До якого напряму державного управління належать районні виконавчі комітети?

- а) фінансове управління;
- б) адміністративне керівництво;
- в) національна безпека.

14 До оборотних фондів установ охорони здоров'я не належить:

- а) медичне устаткування;
- б) білизна;
- в) паливо;
- г) перев'язувальний матеріал.

15 У якому блоці інструкції готелю вказуються обмеження, пов'язані з домашніми тваринами?

- а) загальна інформація;
- б) спеціальна інформація;
- в) ідентифікація;
- г) інструкції.

16 У якої організації відсутня чітка залежність між кількістю споживачів і результатом діяльності?

- а) кінотеатр;
- б) суд;
- в) радіостанція;
- г) перукарня.

17 Сума сплачених рахунків організації – це?

- а) фінансування;
- б) касові витрати;
- в) фактичні витрати;
- г) кошторис витрат.

18 Паспортна задача установи державного управління характеризується:

- а) вартісними показниками;
- б) натуральними показниками;
- в) показниками загальної трудомісткості.

19 Медична сестра відпрацювала у звітному місяці 56 год в нічний час. Годинна тарифна ставка медичної сестри 4,7 грн. Доплата за роботу в нічний час складе:

- а) 105,28 грн;

- б) 92,12 грн;
- в) 263,2 грн.

Список літератури

- 1 Конституція України. – Донецьк: ВКФ „БАО”, 2007. – 160 с.
- 2 Закон України „Про освіту” від 23 березня 1996 р. № 100/96-ВР//Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 21. – С. 84.
- 3 Крисюк В.І. Ревізія і контроль в установах і організаціях бюджетної сфери. – К., 2000. – 148 с.
- 4 Матвеева В. Бюджетные организации: бухгалтерский учет и налогообложение. – Харьков: Фактор, 2002.
- 5 Чупринов Д.И. Экономика, организация и планирование высшего образования: Учеб. пособие. – М.: Новая школа, 1998.
- 6 Туризм и гостиничное хозяйство: Учебник / Под ред. А.Д. Чудковского– М.: Издательство ЭКМОС, 2000. – 400 с.
- 7 Волкова К.А., Козакова Ф.К. Предприятие: положения об отделах и службах, должностные инструкции. – М.: Экономика, 2000.
- 8 Якобсон Л.И. Экономика общественного сектора: Основы теории государственных финансов: Учеб. для вузов. – М., 1998. – 175 с.
- 9 Государственный служащий: Культура поведения и деловой этикет. – М.: РАГС, 1999.
- 10 Дракер П. Управление, нацеленное на результаты: Пер. с англ. – М.: Технолог. школа бизнеса, 1992.
- 11 Мэйланд Я. Руководство по управлению персоналом в малом бизнесе: Пер. с англ. – М.: Аудит: ЮНИТИ, 1996.
- 12 Щорічний статистичний щорічник „Україна” в 2000-2008 рр. – К.: Фінанси та статистика (2000,2002,2004,2006 і т.ін.)
- 13 Положение о кредитовании: Постановление НБУ, декабрь 1996 г., с дополнениями и изменениями.

14 Баткаева И.А. Организация оплаты труда в условиях перехода к рыночной экономике. – М.: ГАУ, 1994.

15 Гаузнер Н. Инновационная стадия развития: новая модель использования «человеческих ресурсов» // Проблемы теории и практики управления. – 1994. – № 1. – С. 21-32.

16 Поршнева А.Г. Управление инновациями в условиях перехода к рынку. – М.: РНЦЛО «Мегаполис-контакт», 1993.

17 Смирнов Э.А. Основы теории и организации: Учеб. пособие для вузов. – М.: Аудит: ЮНИТИ, 1998.

Таблиця 2.2 – Витрачання засобів організації за статтею «Канцелярські і господарські витрати»

У тисячах гривень

Дата	Зміст операції	Варіант									
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	0
	Затверджено кошторисом	145,6	650,2	430,5	350,2	570,5	240,0	610,0	480,3	350,6	270,8
3.01	Прийнято до оплати рахунок ТП «Тополя»	14,8	21,5	18,6	20,1	31,3	42,1	93,2	28,3	6,9	14,5
4.01	Надійшло асигнувань	65,3	430,1	200,0	150,6	205,0	150,6	200,0	150,3	190,3	100,2
5.01	Прийнято до оплати рахунок ДП «Харківенерго»	38,6	40,6	165,8	108,3	154,6	84,3	85,6	63,2	54,3	94,2
8.01	Прийнято до оплати рахунок КП «Харківські теплові мережі»	14,2	270,1	90,4	19,6	25,1	18,4	25,4	20,3	15,8	50,8
12.01	Сплачено рахунок ТП «Тополя»	14,8	15,6	18,6	15,2	20,3	42,1	90,5	25,0	6,9	10,6
14.01	Прийнято до оплати рахунок ТПО «Харківкомунпромвод»	9,3	15,4	19,3	5,4	18,4	15,1	21,3	18,6	16,3	21,3
15.01	Надійшло асигнувань	15,6	25,9	75,0	100,0	75,5	20,4	205,8	120,5	91,5	105,0
18.01	Сплачено рахунок КП «Харківські теплові мережі»	10,6	94,5	45,3	15,4	24,0	20,2	30,6	20,3	18,5	15,6
19.01	Сплачено рахунок ГП «Харківенерго»	30,5	40,6	190,5	93,8	120,6	50,6	80,9	50,4	50,2	50,6
20.01	Прийнято до оплати рахунок магазину «Локсі»	5,8	25,7	81,3	19,6	26,8	12,5	21,6	15,8	19,3	21,3
21.01	Надійшло асигнувань	17,5	74,8	65,0	79,4	20,3	34,4	74,2	149,8	38,6	54,8
24.01	Прийнято до оплати рахунок ДП «Харківгаз»	20,8	57,3	25,4	9,5	15,3	9,8	15,8	46,3	31,5	45,3
25.01	Сплачено рахунок ТПО «Харківкомунпромвод»	9,3	15,4	19,3	5,4	18,5	14,8	25,3	15,8	15,9	18,6
27.01	Сплачено рахунок ДП «Харківгаз»	31,2	41,1	46,9	9,5	15,3	9,8	15,8	46,3	28,1	31,6

